

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

Частина II

**Одеса
2020**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – 203 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бабенко С. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Балюк Н. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бурлаченко К. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гаращенко О. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Клюс І. Г. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,

Кошева Ю. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Кравченко О. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Кудін П. М. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Мівшук Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Ожоганіч І. Г. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,

Письменна В. Е. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Пруденко А. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Рубель Г. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Сазонов К. О. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

© колектив авторів, 2020

ЗМІСТ

Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Теорія статистики в працях А.Кетле	6
Клюс І.Г., Милашко О.Г. Аналіз розвитку готельного господарства Закарпатської області	13
Рубель Г.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз динаміки, структури та активності ринку нерухомості в Україні	22
Кошева Ю.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз середньої заробітної плати в регіонах	32
Кудін П.М., Тарасова К.І. Статистичне оцінювання споживання продуктів харчування	37
Бойко В.С., Вітковська К.В. Статистичний аналіз зайнятості в Україні	44
Кравченко О.В., Самотоєнкова О.В. Статистична оцінка динаміки та потенціалу закладів вищої освіти в Україні	53
Березорудський А.М., Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на обсяг капітальних інвестицій в Україні .	61
Білоус О.Ю., Ольвінська Ю.О. Аналіз фінансової стійкості ПРАТ «ВО Стальканат-Сілур»	68
Іванченко Т.А., Ольвінська Ю.О. Переробка сміття в Україні: проблеми та перспективи	75
Березорудський А.М., Погорєлова Т.В. Статистична оцінка структури продовольчого ринку України	80
Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистична характеристика розвитку фермерського господарства в Україні ...	85
Бойко В.С., Погорєлова Т.В. Статистична оцінка земельного фонду України	90
Бойко В.С., Милашко О.Г. Статистичний аспект французько-українських відносин	100
Березорудський А.М., Милашко О.Г. Партнерство України з Чехією	108
Агапченко К.А., Милашко О.Г. Партнерство України з Норвегією	113
Ожоганич Т.Ю., Милашко О.Г. Дослідження стану зовнішнього сальдо товарів та послуг Люксембургу	119

Білоус О.Ю., Вітковська К.В. Формування вибіркового сукупностей для обстеження ділової активності підприємств у країнах ЄС	125
Чайковська О.О., Вітковська К.В. Організація вибіркового обстежень у різних країнах світу	132
Мившук Ю.І., Самотоєнкова О.В. Статистична оцінка ринку страхових послуг в Україні	140
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз шлюбності та розлучуваності у сучасній Україні	146
Агапченко К.А., Ольвінська Ю.О. Зародження статистичної науки в працях політичних арифметиків	152
Гаращенко О.В., Ольвінська Ю.О. Уільям Петті – засновник школи політичної арифметики	155
Штельмашук М.С., Вітковська К.В. Досвід проведення вибіркового обстеження студентами спеціальності «Економіка» з актуальних проблем університету	159
Бабенко С.Ю., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку алкогольної продукції в Україні	166
Письменна В.Е., Ольвінська Ю.О. Дослідження споживчої поведінки у сфері б'юті-індустрії під час пандемії	172
Сазонов К.О., Ольвінська Ю.О. Сутність концепції сталого розвитку регіону та роль статистичних показників у його дослідженні	175
Балюк Н.В., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки номінальної та реальної заробітної плати в Україні	183
Бурлаченко К.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку кави в Україні	189
Пруденко А.А., Ольвінська Ю.О. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища	193

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА СТРУКТУРИ ПРОДОВОЛЬНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Березорудський А. М.¹, Погорєлова Т. В.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Березорудський А. М., Погорєлова Т. В. Статистична оцінка структури продовольчого ринку України. Проведено аналіз динаміки оптового та роздрібного продовольчого ринку України. Показано та проаналізовано структуру оптового та роздрібного продовольчого ринку України, а також розглянуто зміни в їх структурі.

Ключові слова: продовольчі товари, продовольчий ринок України, оптовий ринок, роздрібний ринок.

Berezrudskiy A. M., Pogorelova T. V. Statistical assessment of the structure of the food market of Ukraine. The analysis of the dynamics of the wholesale and retail food market of Ukraine is carried out. The structure of the wholesale and retail food market of Ukraine is shown and analyzed, as well as changes in their structure are considered.

Keywords: Groceries, food market of Ukraine, wholesale market, retail market.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Березорудський, А. М. Статистична оцінка структури продовольчого ринку України [Текст] / А. М. Березорудський, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 80 – 84.

Постановка проблеми. У всьому світі держави намагаються відстежувати в динаміці ті зміни, які відбуваються на продовольчому ринку для своєчасного прийняття відповідних заходів зі стабілізації для підтримки балансу інтересів виробників і споживачів.

Актуальність проблеми. Розвиток і збалансованість функціонування ринку продовольчої продукції є ключовими факторами забезпечення продовольчої безпеки країни, розвитку аграрного сектору економіки та національного виробництва в цілому.

Метою статті є дослідження структури та динаміки продовольчого ринку України.

Виклад основного матеріалу. Історично, виникнення ринку обумовлено розвитком суспільного поділу праці й товарного виробництва.

У ході поглиблення суспільного поділу праці при переході від натуральної форми господарювання до товарної розвиваються відносини обміну, які з форми дарообміну поступово перетворюються у форму товарного обміну. Тому спочатку під ринком розуміли обмін, торгівлю, зустріч людей для здійснення певної торгової операції. Отже, дане поняття використовували для означення будь-яких торгівельних взаємовідносин між людьми. Відповідно, й сам термін «ринок» у розумінні обміну з'явився разом з появою товарних відносин, тобто приблизно 10 – 12 тис. років тому [1, с. 87].

Продовольчий ринок – це система, що складається із множини взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів, а отже, його стан визначається сукупністю значень параметрів, характерних для даної системи. Продовольчий ринок сегментується за видами продукції на зерновий, олії, цукру, картоплі, овочів та баштанових культур, плодів і ягід, молока, м'яса, яєць та інші, кожний з яких має специфічні особливості формування, відповідну інфраструктуру [2, с. 92-96].

Прийнято вважати, якщо в економіці країни питома вага національного виробництва за найважливішими продуктами харчування у загальному обсязі їх споживання населенням становить не менше 80% впродовж усього періоду року, то продовольча безпека є стійкою. Однак не менш важливим її індикатором є також і частка продажу вітчизняних продовольчих товарів, які вироблені на території України, через торгову мережу підприємств на внутрішньому ринку.

Загальновідомо також, що для ефективного функціонування агробізнесу досить чутливим є стан динаміки розвитку внутрішнього продовольчого ринку сільськогосподарської продукції і, зокрема, обсягу оптової і роздрібною торгівлі.

Вітчизняна статистика згідно з наявною нині методологією до оптового товарообороту (без ПДВ і акцизу) включає дані щодо обсягів перепродажу (продаж без перероблення) підприємствами від свого імені за власний рахунок нових або вживаних товарів без будь-яких змін (крім звичайних для торгівлі операцій) роздрібним торговцям, підприємствам та організаціям або іншим оптовикам (крім населення) для їх використання чи наступного продажу як в Україні, так і на експорт.

До обороту роздрібною торгівлі включають роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб), які здійснюють діяльність із роздрібною торгівлі, а також розрахункові обсяги продажу споживчих товарів через торгову мережу, що належить фізичним особам-підприємцям, та на ринках (на основі даних суцільного одноразового обстеження та адміністративних даних щодо мережі роздрібною торгівлі та ресторанного господарства, що належить фізичним особам-підприємцям) [3].

Оптовий товарооборот продовольчих товарів в Україні у 2019 році склав 392,1 млрд. грн. проти 356,1 млрд. грн. у 2018 році, таким чином він збільшився на 36 млрд. грн., або на 10,1%. У 2019 році загальний

товарооборот продовольчих і непродовольчих товарів збільшився на 4,2% і склав 2322,1 млрд. грн., тобто продовольчий товарооборот складає 16,9% від загального товарообороту, при цьому у 2018 році він складає 16,1%. Темп росту товарообороту продовольчих товарів випереджав темп росту загального товарообороту у 1,050 рази.

Із продовольчих товарів найбільше було реалізовано тютюнових виробів, м'яса та м'ясних продуктів, алкогольних напоїв, шоколаду та виробів кондитерських цукрові, продуктів молочних, масло та сири. Разом ці продукти займають 60,5% від оптового товарообороту продовольчих товарів в Україні. Найбільша частка в структурі оптового товарообороту продовольчих товарів припадає на тютюнові вироби – 27,8%, м'ясо та м'ясні продукти складають 10,4%, алкогольні напої – 10,3%.

Рис.1. Структура оптового продажу продовольчих товарів в Україні у 2019 році

У 2019 році порівняно з 2018 роком збільшилися обсяги продажу майже всіх категорій продовольчих товарів крім олії та жирів харчових (продаж зменшився на 13,9%), крупи, борошно грубого помелу, гранули та інші продукти, з культур зернових (-10,0%), кава, чай, какао та прянощі (-3,3%), вироби макаронні, локшина, кус-кус та вироби борошняні (-3,2%), борошно (-2,2%).

Найбільше зростання за 2019 рік продемонстрували фрукти та овочі перероблені – 53,4%, риба, ракоподібні та моллюски – 51,8%, яйця – 26,0%, води мінеральні та напої безалкогольні й соки фруктові та овочеві – 24,8%, напої алкогольні – 20,5%.

В інших групах продовольчих товарів частка в структурі оптового товарообороту продовольчих товарів не змінилась, або змінилась не значною мірою.

Квадратичний коефіцієнт структурних зрушень дорівнює 0,643, це означає, що за рік питома вага окремих груп продовольчих товарів у структурі оптового товарообороту продовольчих товарів в середньому змінювалася на 0,6 відсот. пункти

Рис.2. Структура роздрібного продажу продовольчих товарів в Україні у 2019 році

Роздрібний товарооборот продовольчих товарів у 2019 році в Україні склав 336,5 млрд. грн. проти 289,7 млрд. грн. у 2018 році таким чином він збільшився на 46,8 млрд. грн., або на 16,2%.

Із продовольчих товарів найбільше було реалізовано алкогольних напоїв, м'яса та м'ясних продуктів, продуктів молочних масла і сирів, хлібобулочних та борошняних кондитерських виробів, свіжих овочей та фруктів. Разом ці продукти займають 55,4% від роздрібного товарообороту продовольчих товарів в Україні.

Найбільша частка в структурі роздрібного товарообороту продовольчих товарів припадає на алкогольні напої – 15,9%, м'ясо та м'ясні продукти – 11,7%, молочні продукти, масла і сири – 11,4%, хлібобулочні та борошняні кондитерські вироби – 8,4%, фрукти та овочі, свіжі – 8,0%.

У 2019 році порівняно з 2018 роком обсяги роздрібного продажу продовольчих товарів збільшилися у всіх категоріях продуктів питома вага яких складає більше 5% в структурі товарообороту продовольчих товарів. За рік найбільше зростання продемонстрували хлібобулочні та борошняні кондитерські вироби – 24,6%, та тютюнові вироби (включаючи супутні товари) – 24,5%. Частка м'яса та м'ясних продуктів та кава, чай, какао та прянощі в структурі роздрібного товарообороту не змінилася.

Квадратичний коефіцієнт структурних зрушень (0,596) показує, що за рік питома вага окремих груп продовольчих товарів у структурі роздрібного товарообороту продовольчих товарів в середньому змінювалася на 0,6 відсот. пункти.

Висновки. Проведений аналіз показав, що продовольчий ринок України можна вважати достатньо збалансованим за структурою груп продовольчих товарів. Суттєві зміни в структурі як оптового так і роздрібного ринку продовольчих товарів відсутні. Варто відмітити суттєве зростання оптового товарообороту в таких групах товарів, як фрукти та овочі перероблені – 53,4%, та риба, ракоподібні та молюски – 51,8%.

Сьогодні як ніколи стоїть завдання реалізації у галузі сільського господарства стратегії конкурентоспроможного розвитку, яка висуває нові вимоги до товаровиробника. Розвиток на вітчизняному продовольчому ринку можливий лише за виконання двох важливих заходів – виробництва сільськогосподарської продукції вищої якості і забезпечення при цьому порівняно нижчих витрат.

Забезпечити вітчизняний продовольчий ринок якісною продукцією за доступною ціною можливо за умов впровадження новітніх технічних засобів і перспективних технологій вирощування сільськогосподарських культур, високоякісного насіння і нових сортів рослин та порід тварин, а також комплексного застосування на практиці інноваційних наукових розробок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Диоген Л. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – М. : Мысль, 1986. – 571 с.
2. Лозинська Т. М. Національний продовольчий ринок в умовах глобалізації: монографія / Т. М. Лозинська. – х. : вид-во РарPI НАДУ «МАГІСТР», 2007. – 272 с
3. Стан розвитку внутрішнього продовольчого ринку [Електронний ресурс] // Інтернет газета «Агробізнес сьогодні» – режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7944-ctan-rozvytku-vnutrishnoho-prodovolchoho-rynku.html>
4. Обсяг продажу і запаси товарів (продукції) на підприємствах оптової торгівлі [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sr/obs_prod_i_zap_tovariv/arch_ob_pr_zap_to_v_ot_u.htm
5. Обсяг роздрібного продажу продовольчих товарів підприємствами роздрібною торгівлі [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/sr/tsrt/tsrt_u/arh_popt_.htm
6. Погорелова Т. В. Ефективність розвитку агробізнесу в Україні. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: матеріали сьомої міжнар. наук.-практ. конф. (14-15 вересня 2018 р., м. Одеса). Одеса: Атлант. 2018. С.232-233.
7. Погорелова Т. В. Статистичні аспекти моніторингу агробізнесу України. *Вісник соціально-економічних досліджень*: Збірник наукових праць. Одеса : ОНЕУ. 2019. Вип. №1 (69). С.58-67.
8. Погорелова Т. В. Оцінка розвитку агробізнесу в Україні. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: матеріали шостої міжнар. наук.-практ. конф. (22-23 вересня 2017 р., м. Одеса). Одеса : Атлант. 2017. С.290-292
9. Погорелова Т. В. Оцінка розвитку підприємництва в аграрному секторі України. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: матеріали восьмої міжнар. наук.-практ. конф.(13-14 вересня 2019 р., м. Одеса). Одеса: Бондаренко М.О.2019. С. 273-274.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 6

Частина II

**Одеса
2020**